Folktandvården

ANTIBIOTIKA: profylax och behandling - nya riktlinjer

Attityder och kunskaper om antibiotikaförskrivning och resistensutveckling bland tandläkare i Uppsala

UPPSALA UNIVERSITET

Strama Uppsala Län
Samverkan mot antibiotikaresistens

Folktandvården

Folktandvården

Bakgrund

- Nya riktlinjer för antibiotikaprofylax 2012 och antibiotikabehandling 2014 (februari)
  - Regeringens övergripande satsning på patientsäkerhet
  - Antibiotikaresistens
  - Tandläkare förskriver mycket antibiotika
  - Tandvårds-Strama: tydligare riktlinjer
  - Nationell samsyn mellan tandvård och sjukvård
  - Internationella rekommendationer (UK: NICE*)

LÄKEMEDELSVERKET
MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Smi
SMITTSKYDDSINSTITUTET

Folktandvården

Antibiotika (J01 exkl. metenamin) försålt på recept, mätt i recept/1000 invånare och år, per län, alla åldrar, 2011-2013

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

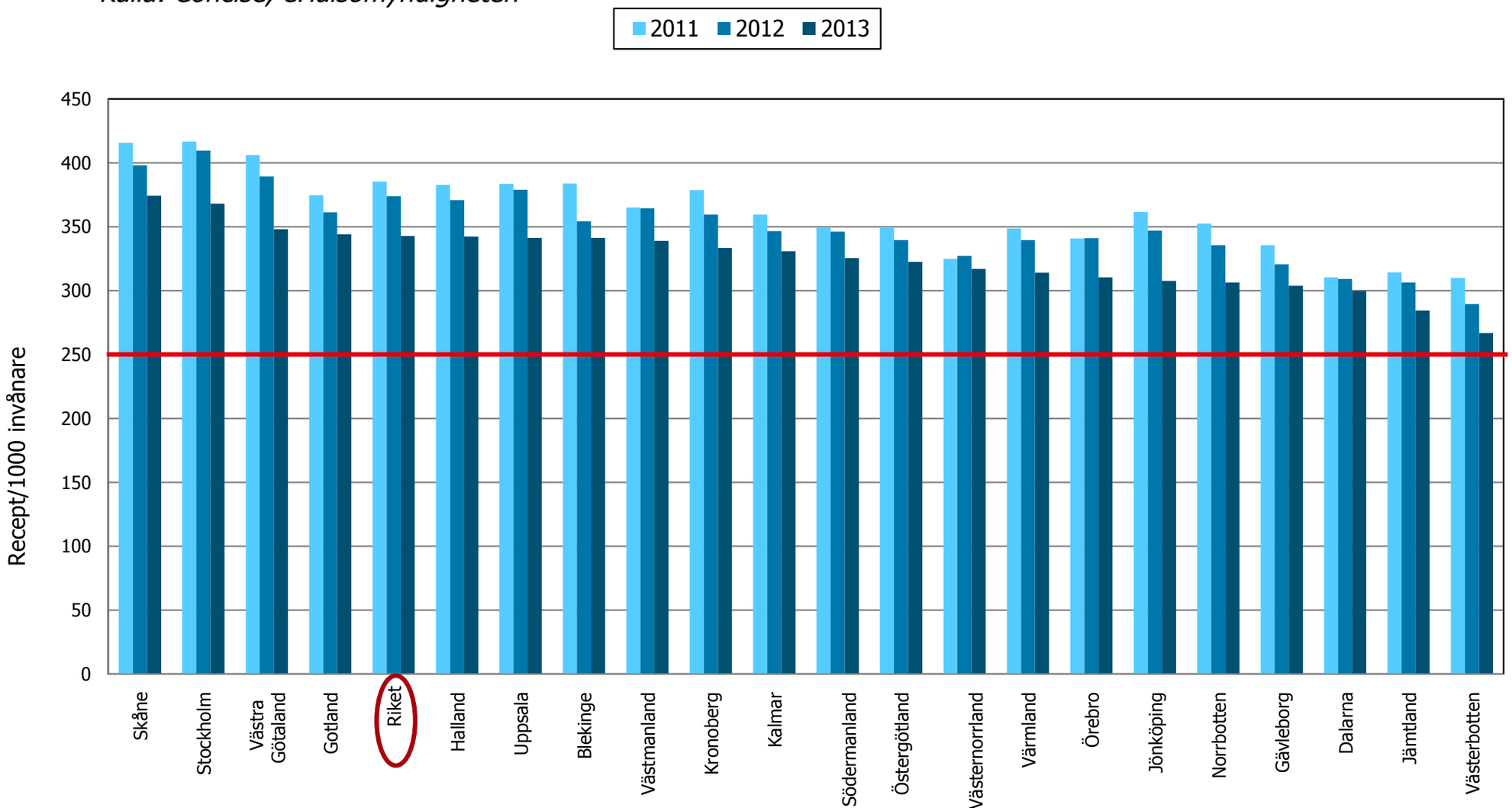

Antibiotikaförbrukningen mätt i recept/1000 invånare och år har på riksnivå minskat med 8% under 2013, från 374 till 343 recept/1000 invånare, jämfört med 2012. Under det sista kvartalet 2013 minskade förbrukningen på riksnivå med 9% jämfört med sista kvartalet 2012. Under 2013 minskade förbrukningen i samtliga 21 län.

Folkhälsomyndigheten

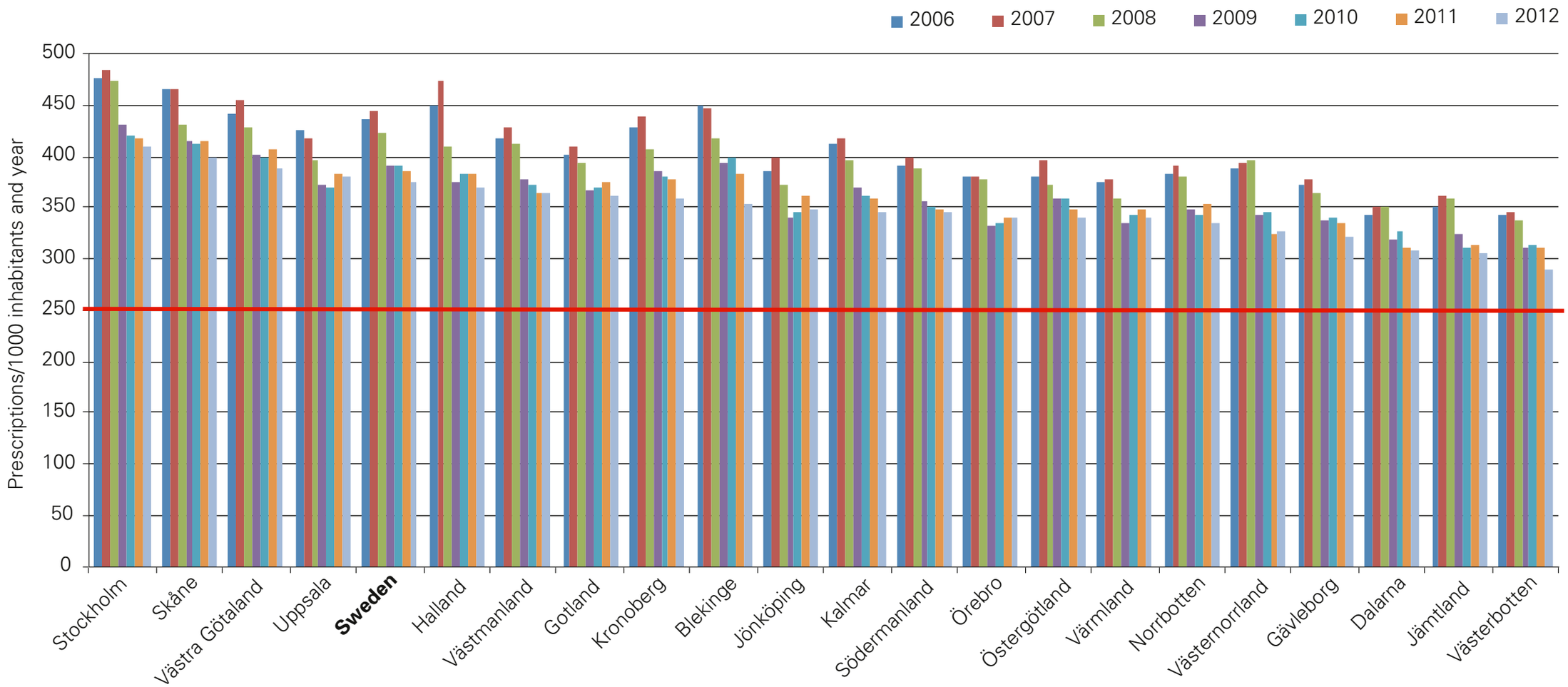

FIGURE 5.14. Sales of antibiotics in outpatient care 2006-2012, prescriptions/1000 inhabitants and year. The red line indicates the Swedish long term target of at most 250 prescriptions / 1000 inhabitants and year. The data are sorted according to the use in 2012.

Folktandvården

8% minskning under 2013

- Tandvården förskriver 7% av öppenvårdsförskrivningen i Sverige.
- Vanligast är pcV (75%) följt av amoxicillin (11%) och klindamycin (10%)
- Under 2011-2012 minskade förskrivningen inom tandvården med 3%

Folktandvården

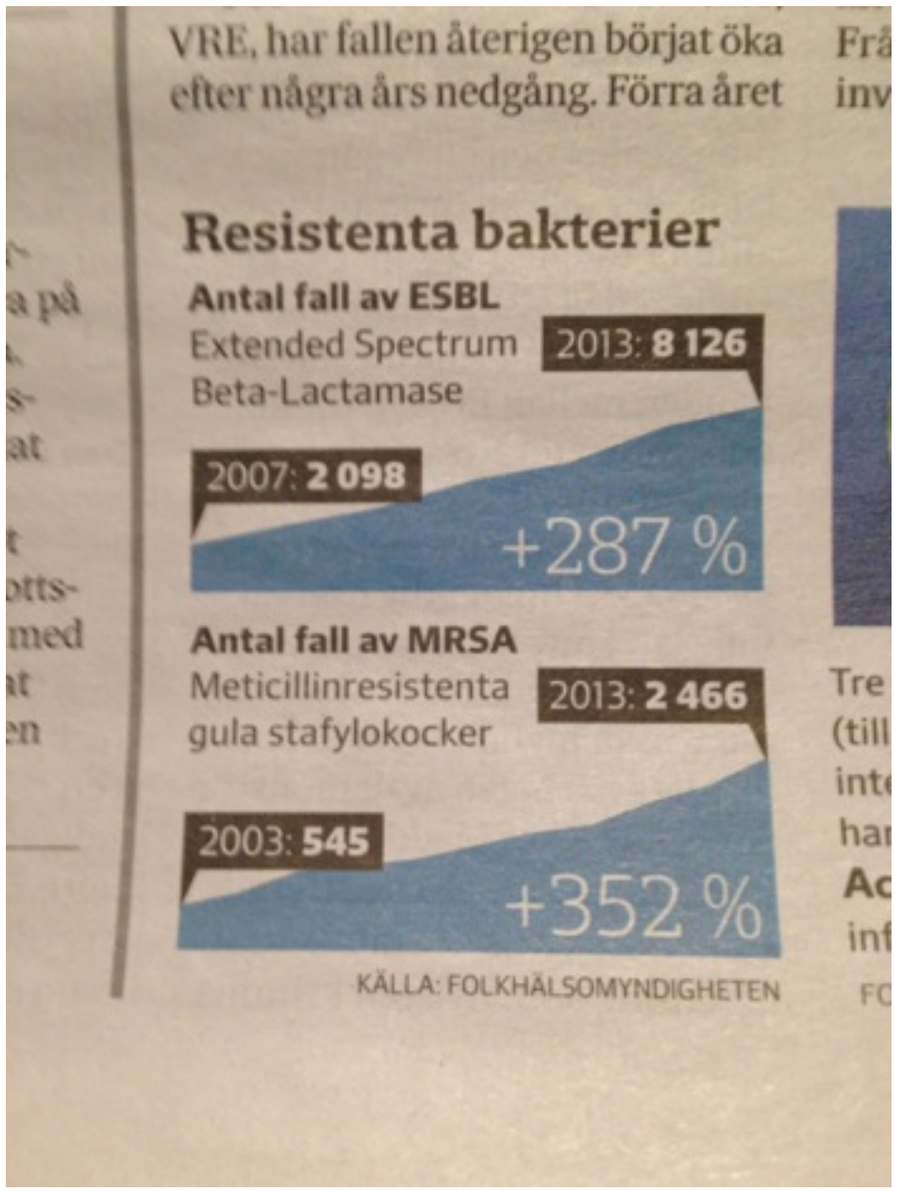
VRE, har fallen återigen börjat öka efter några års nedgång. Förra året

Resistenta bakterier

Antal fall av ESBL
Extended Spectrum Beta-Lactamase

2013: **8 126**

2007: **2 098**

+287 %

Antal fall av MRSA
Meticillinresistenta gula stafylokocker

2013: **2 466**

2003: **545**

+352 %

KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN

Resistenta bakterier på väg bli fler

SKÄRPT ÖVERVAKNING Trots att förskrivningen av antibiotika sjunker är det allt fler svenskar som drabbas av resistenta bakterier som är smittskyddsklassade, visar ny statistik. Dessutom håller Folkhälsomyndigheten skärpt bevakning på tre nya bakterier som riskerar att bli resistenta.

I dag är det fem bakterietyper som utvecklat resistens och som är smittskyddsklassade. Med det menas att man måste registreras som bärare om man blir smittad. Allvarligast anses det vara med den multiresistenta tarmbakterien ESBL och där har antalet fall ökat för varje år sedan 2007. Från 2098 till 8126 smittade förra året.

För den allra svåraste varianten som heter ESBL carba har fallen fördubblats till 42 smittade mellan 2012 och 2013.

– Vi får nog aldrig bort problemet med resistenta bakterier. Det lär snarare öka och gör det svårare att bedriva en modern sjukvård. För vissa typer av behandlingar måste man trycka ned immunförsvaret, exempelvis vid transplantationer, och när vi samtidigt inte har några nya grupper av antibiotika på väg får vi en allvarlig utveckling, säger Olov Aspevall, överläkare

rapporterades 227 fall. Däremot har fallen av PNSP, pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin, minskat kraftigt och 2013 anmäldes bara 57 fall.

– Sammantaget ser vi en ökning även om det är långt bättre i de nordiska länderna än i exempelvis södra Europa och Indien. Några sprids fortfarande mest inom sjukvården medan andra finns omkring oss ute i samhället eller importeras från andra länder, säger Olov Aspevall.

Han varnar också för att fler bakterier kan vara på väg att bli resistenta. Än så länge funkar viss antibiotika, men tre av bakterierna är under skärpt övervakning och kan så småningom bli smittskyddsklassade. De kan orsaka allvarliga lunginflammationer eller diarréer och flera utbrott har redan rapporterats runt om i världen.

minskningen hittills under hela 2000-talet. Nedgången är störst i de allra yngsta åldersgrupperna och dessutom har antibiotikaanvändningen gått ner kraftigt även i Stockholm, Västra Götaland och Skåne som länge har haft överlägset störst överförskrivning.

– Vi har fortfarande en bit kvar till målet på högst 250 recept per 1000 invånare och år, men utvecklingen är mycket positiv. Och det beror nog på att man nu har en hårdare återkoppling till läkarna så att de ser sitt eget förskrivningsmönster och att nya behandlingsmetoder kommer fram, exempelvis mot halsfluss, säger Jenny Hellman, apotekare på Folkhälsomyndigheten.

Samtidigt står recept mot akut bronkit, luftrörskatarr, fortfarande för 10 procent av alla förskrivningar av antibiotika – trots att det är väl känt att det inte har någon effekt.

Folktandvården

Huvudbudskap I

- Gott munhålestatus är av avgörande betydelse för att minska risken för lokala och hematogent spridda infektioner hos riskpatienter.
- Infektionsförebyggande tandvård ska utföras inför medicinska ingrepp och behandlingar som medför kraftigt ökad risk för infektioner.
- Den sammanlagda bedömningen av patientens samtliga riskfaktorer är avgörande för om antibiotikaprofylax är nödvändig eller inte.
- Antibiotikaprofylax inom tandvården bör inskränkas till ett fåtal definierade riskpatienter och vissa odontologiska ingrepp

Folktandvården

Huvudbudskap II

- Akuta infektioner i munhålan ska omgående behandlas genom att avlägsna infektionen genom tex dränage
- Antibiotika på strikta indikationer och får inte ersätta lokalbehandling
- Vid spridning av infektioner skall lokal kirurgisk behandling kompetteras med systemisk antibiotikabehandling

Folktandvården

Implementering

- Kunskaper och attityder ✓
- Skriftliga rutiner ✓
- Patientfokuserad vård ✓
- Samsyn mellan läkare och tandläkare ?

Folktandvården

Antibiotikaprofylax

Antibiotikabehandling

Riktlinjer 2012

Riktlinjer 2014

Folktandvården

Material och metod

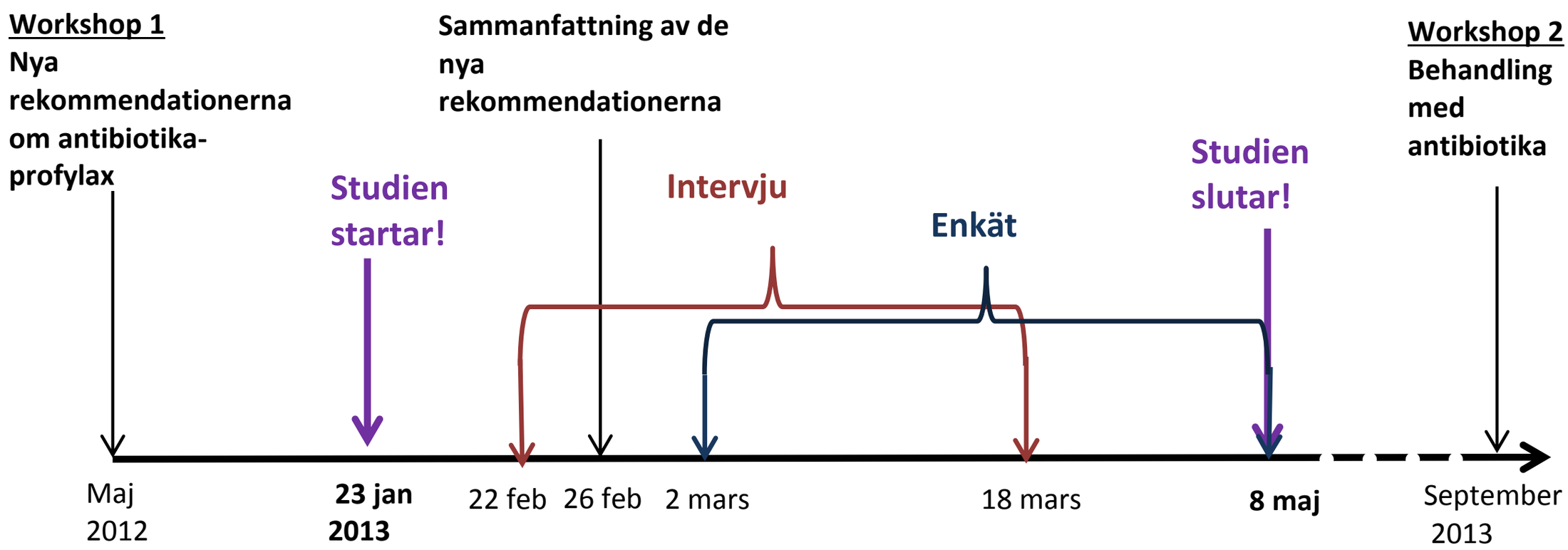

LÄKEMEDELSVERKET
MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Smi
SMITTSKYDDSINSTITUTET

Folktandvården

Syfte

- Undersöka förutsättningar för framgångsrik implementering av ny rutin
- 16 tandläkare svarade på en djupintervju
- Enkät till samtliga 156 tandläkare
- Svarsfrekvens 64%, 100 tandläkare svarade

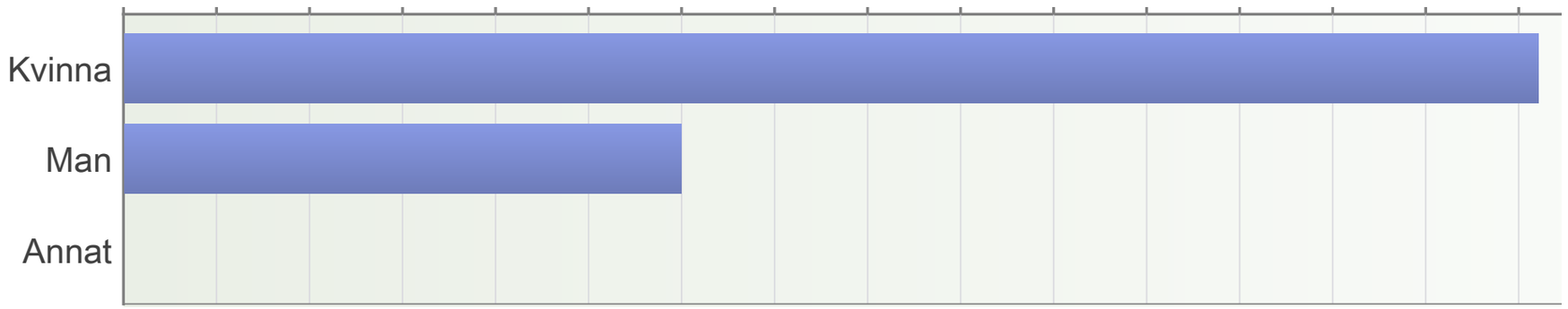

Folktandvården

Självskattning

mina kunskaper om:

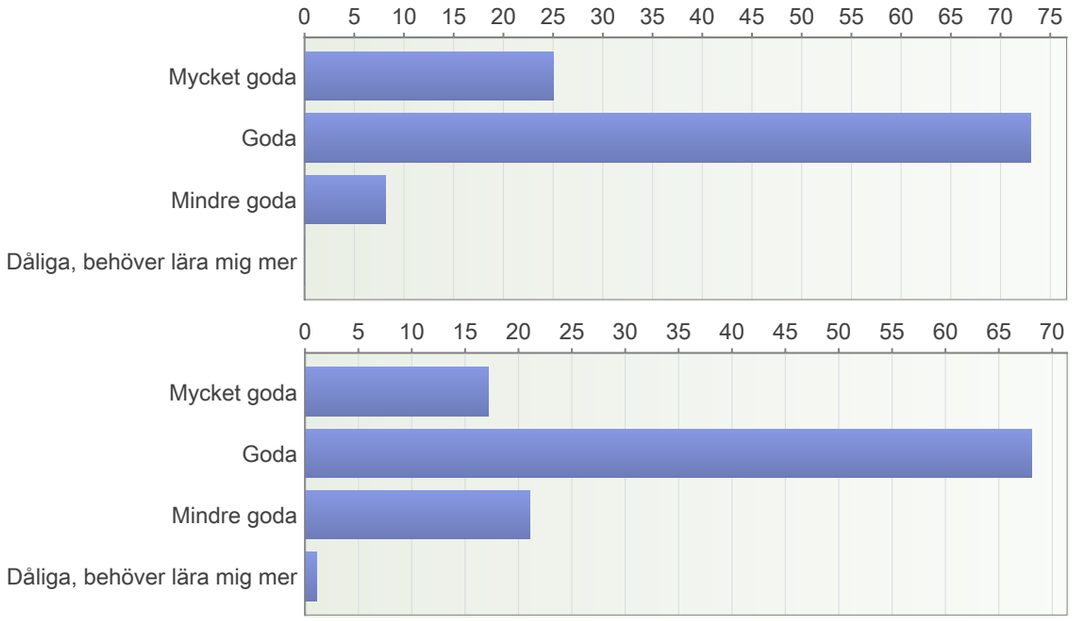

Antibiotika

Antibiotikaresistens

Tandläkarna tycker sig ha goda kunskaper om antibiotika och antibiotikaresistens

Folktandvården

Antibiotikaprofylax

Antibiotikabehandling

Folktandvården

Antibiotikabehandling

Antibiotikaprofylax

Risken för antibiotikaresistens

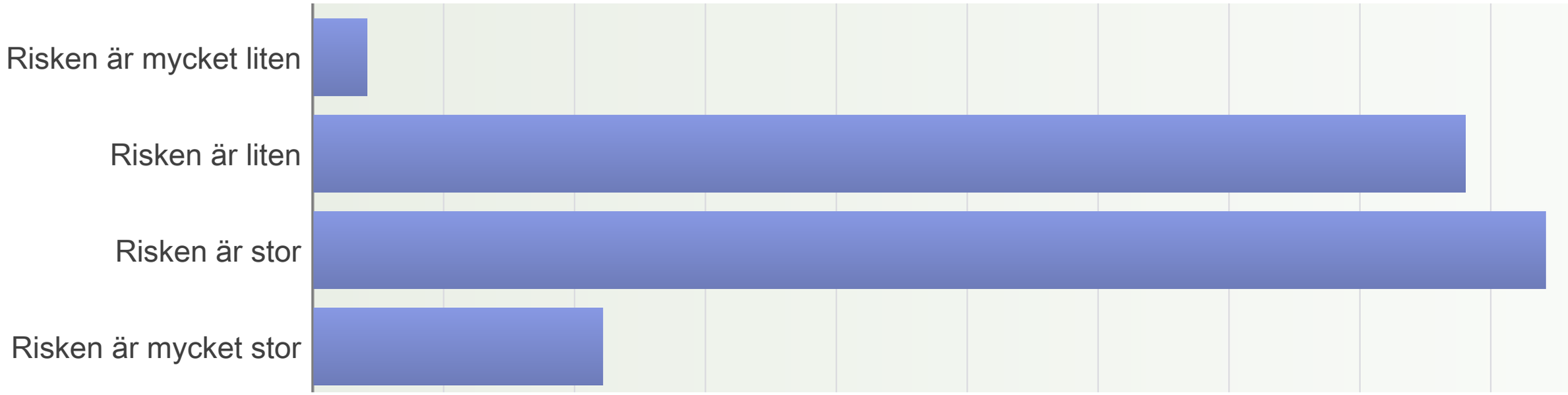

Tandläkarna känner till risken för utveckling av resistens vid antibiotikabehandling och profylax

Folktandvården

Antibiotikabehandling

Modern dosering

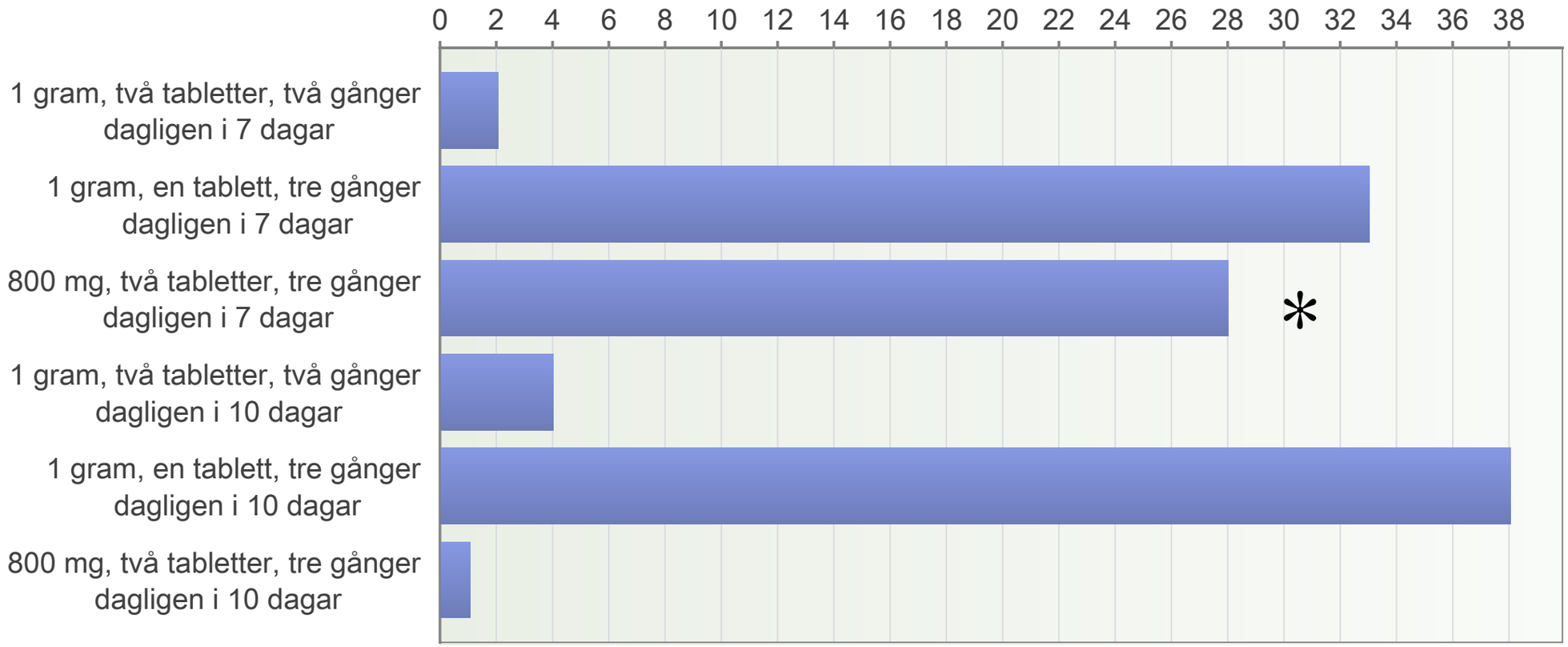

* akutell rekommendation enligt Tandvårdens läkemedel 2012

Indikationer

Antibiotikabehandling

copyright Peter Ludholm

Indikationer

Antibiotikabehandling

copyright Peter Ludholm

Folktandvården

Indikationer

Antibiotikabehandling

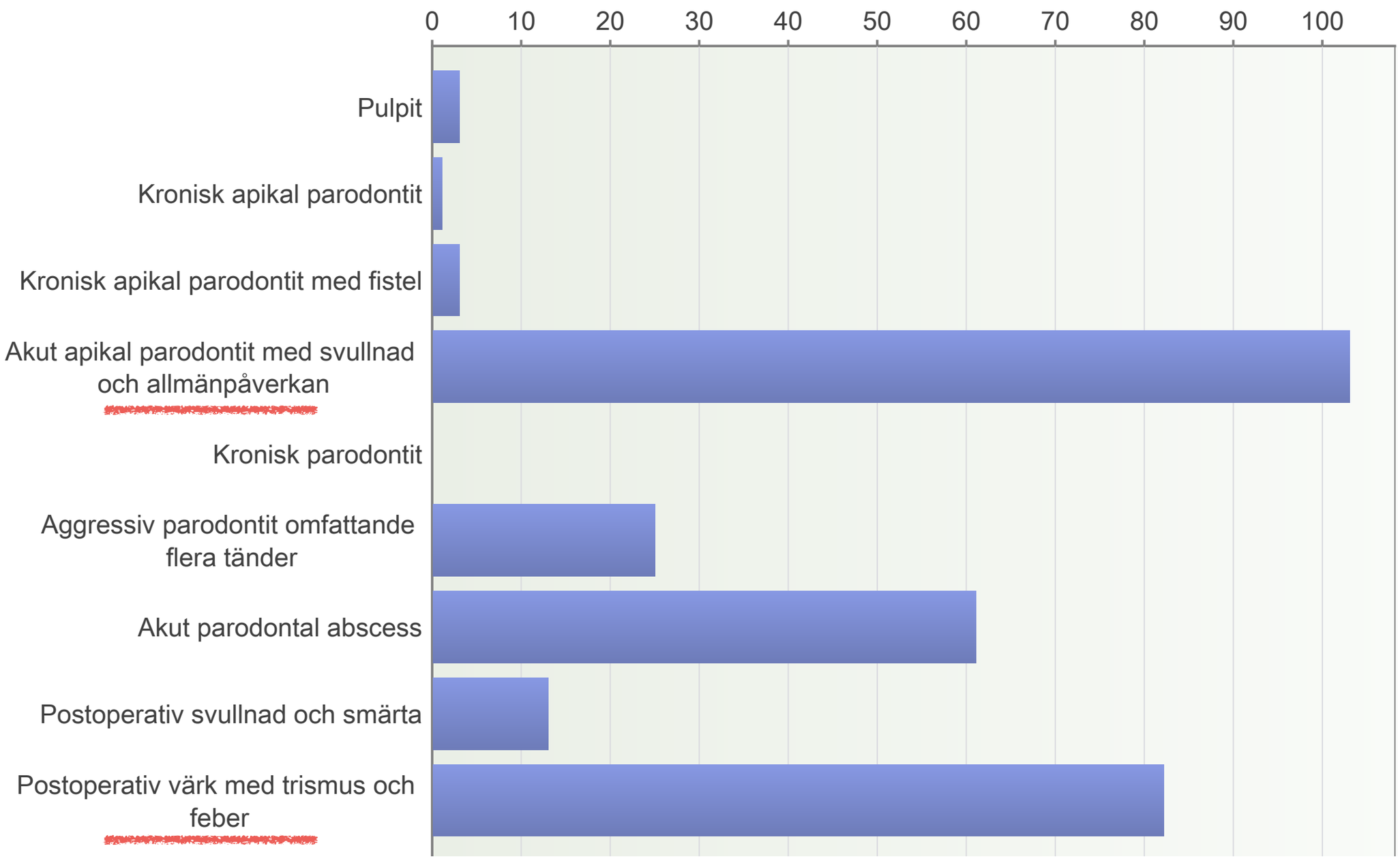

Folktandvården

Antibiotikabehandling

Terapisvikt

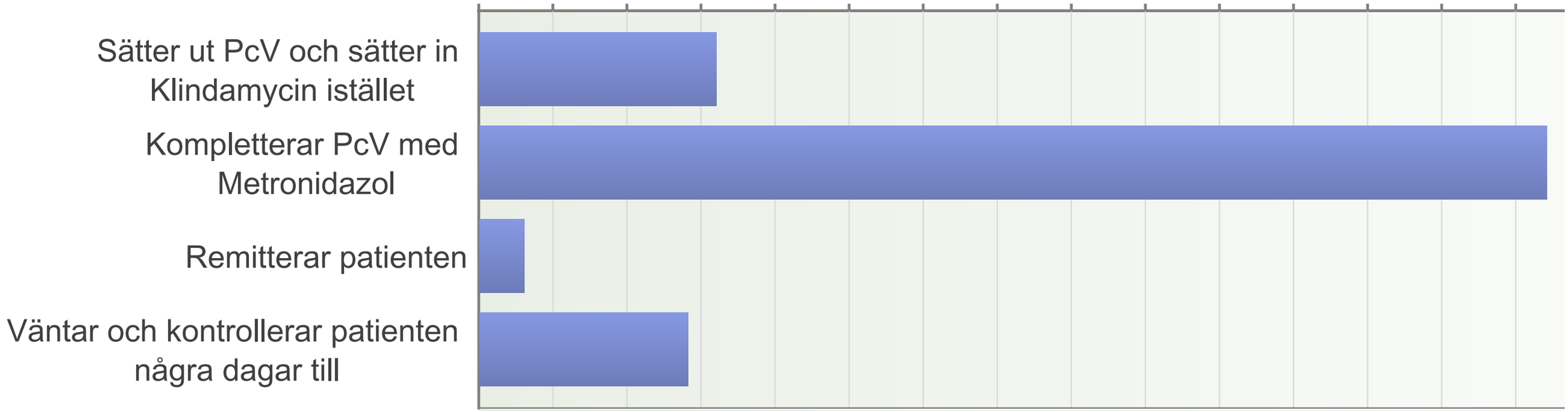

Folktandvården

Terapisvikt: ny rekommendation

Omvärdera diagnosen om tillståndet försämras eller inte förbättras inom >48 timmar

- Bättre/förnyat försök till dränage
- Kontrollera behandlingsföljsamheten
- Vid behandling med enbart PcV, lägg till metronidazol
- Överväg odling för mikrobiologisk diagnostik
- Kontakta specialisttandvård om kvarstående terapisvikt eller tecken på allvarlig spridning

Folktandvården

Antibiotikabehandling

Pencillinallergi

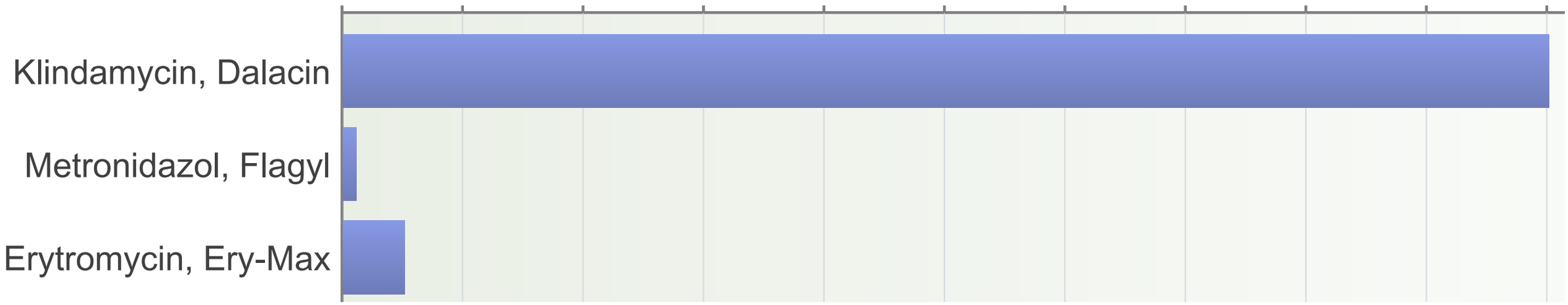

Folktandvården

Ny rekommendation

Sammanställning över rekommenderade doser och behandlingsduration för behandling med de olika preparaten som rekommenderas vid orala infektioner

Preparat	Vuxna	Barn
Penicillin V	1,6 g 3 ggr/dygn, 5-7 dgr	25 mg/kg/dostillfälle, 3 ggr/dygn, 5-7 dgr
Metronidazol	400 mg 3 ggr/dygn, 5-7 dgr	7,5 mg/kg 3 ggr/dygn, 5-7 dgr
Klindamycin	150 mg 3 ggr/dygn i 5-7 dgr	5 mg/kg x 3 i 5-7 dgr

Klindamycin bara vid pc allergi

Folktandvården

Antibiotikaprofylax

Känner du till de nya rekommendationerna?

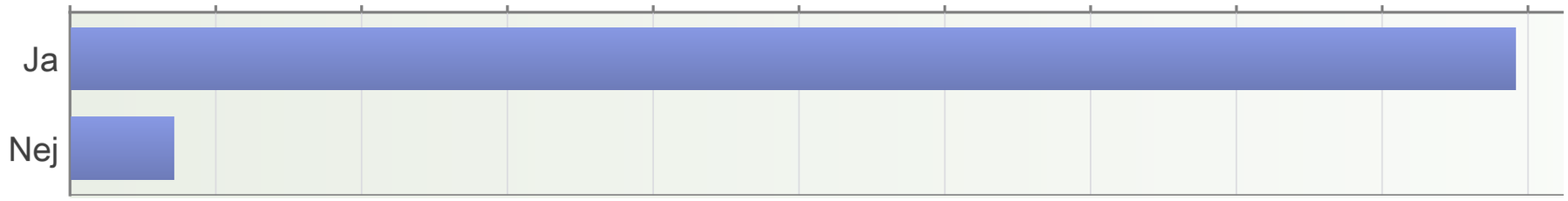

Hur påverkas ditt sätt att förskriva antibiotikaprofylax?

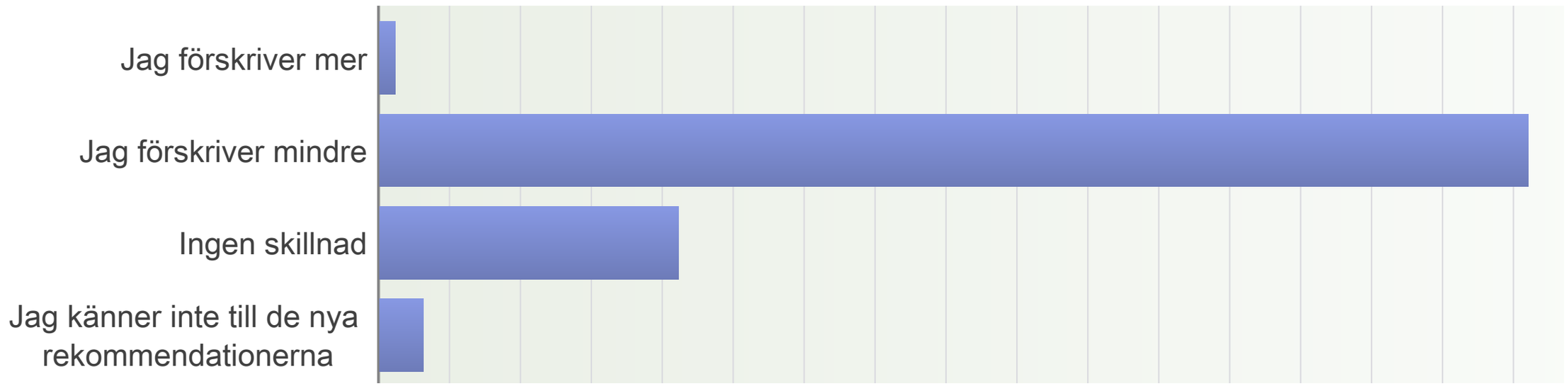

Folktandvården

Indikationer

Antibiotikaprofylax

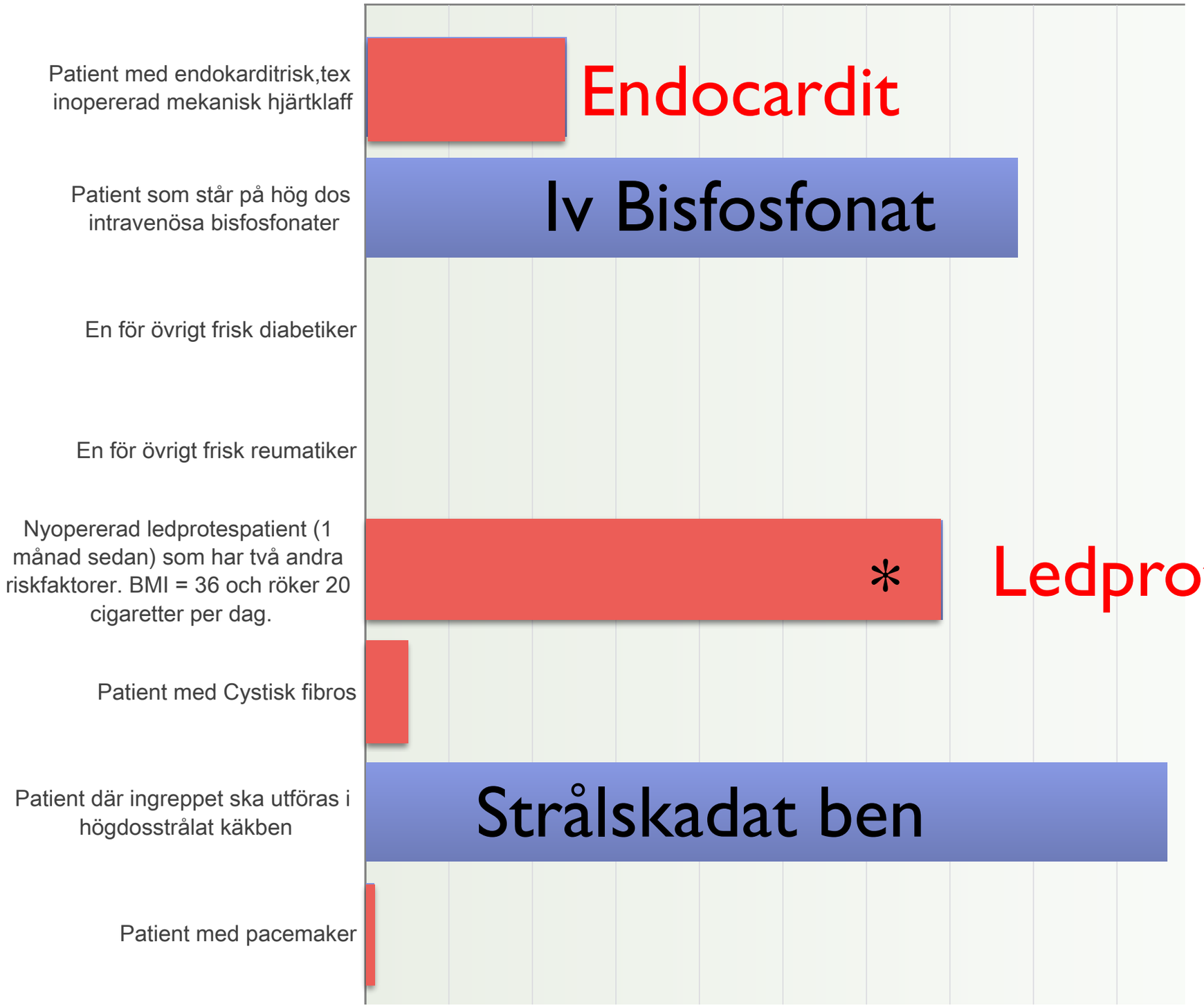

Folktandvården

Varför gör vi ändå fel ibland?

- Kunskaper, attityder?
- Ålder, kön?
- Erfarenhet
- Oro

Folktandvårder

Ålders- och könsfördelning inom Folktandvården i Uppsala län

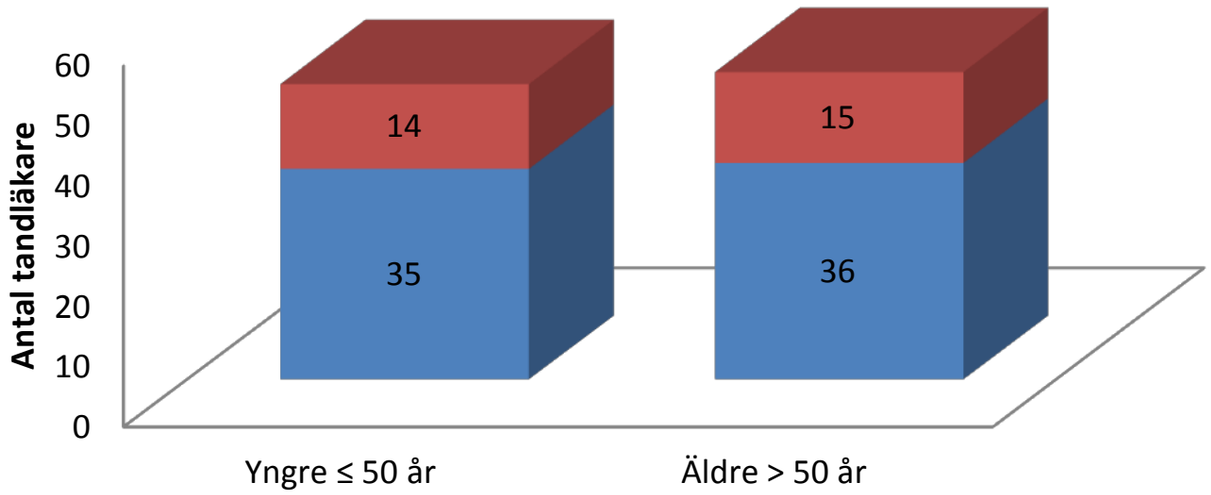

Åldersfördelning med antagandet: unga ≤ 50 år och gamla > 50 år

Antibiotikaprofylax

Antibiotikabehandling

Gradering av skattad följsamhet till de nya rekommendationerna i förhållande till tandläkarnas yrkeserfarenhet

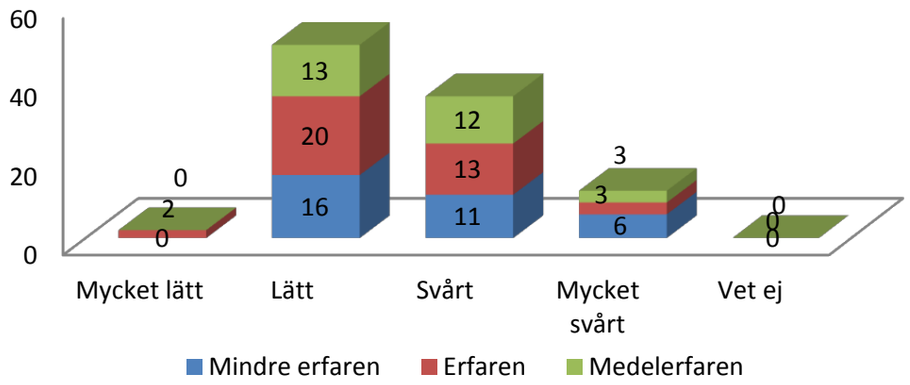

Dosering av penicillin V, Kåvepenin, till en patient som tål penicillin och är frisk och väger 75 kg relaterad till tandläkarnas yrkeserfarenhet

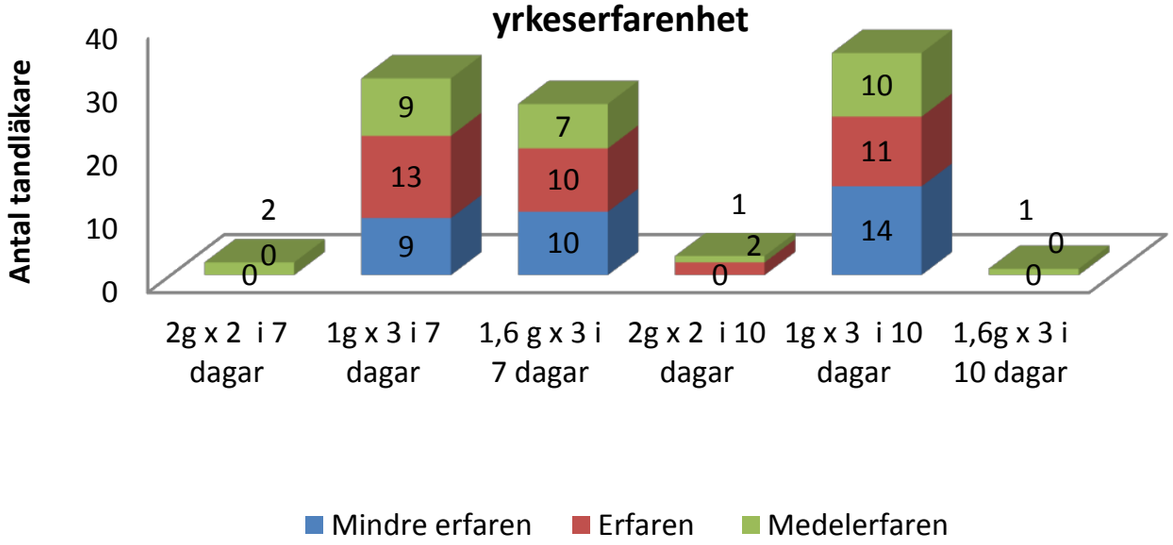

Folktandvården

Konstgjord led

Antibiotikaprofylax

AKADEMISKA SJUKHUSET

Konstgjord led

Detta kort är utfärdat för.....

.....

Uppvisas för läkare eller tandläkare inför operativa ingrepp eller vid misstänkta infektioner. Anvisningar finns på kortets baksida.

Vid frågor kontakta ortopedkliniken vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Tel. 018-611 44 59

LANDSTINGET I UPPSALA LÄN

Anvisningar

Denna person har en konstgjord led inopererad. Risk finns för spridning av bakterier via blodet till instrumentariet, som är mycket **infektionskänsligt.** För att om möjligt undvika denna allvarliga komplikation rekommenderas antibiotikaskydd.

Vid alla infektioner som kan vara orsakade av bakterier, oavsett lokalisation.
Före terapins insättande bör odling tas från misstänkt infektionsfokus.

Inför kirurgiska ingrepp som kan tänkas sprida bakterier via blodbanan.

Antibiotikaråd

Infektioner
Hud- och mjukdelsinfektioner har visat sig utgöra den primära smittkällan vid denna typ av infektioner, varför behandlingen främst bör riktas mot S. aureus.
Ett penicillinasstabilt penicillin anses här utgöra förstahandsval.

Vid **luftvägsinfektioner** och vid infektioner utgående från **urinvägarna** väljes lämpligt antibiotikum.

Kirurgiska ingrepp i munhåla, luftvägar, magtarmkanal och urogenitalia kan orsaka bakteriemi. För att förhindra effekterna av denna bakteriemi kan läpligen amoxicillin ges som engångsdos inför ingreppet.

Kirurgiska ingrepp i munhåla, luftvägar, magtarmkanal och urogenitalia kan orsaka bakteriemi. För att förhindra effekterna av denna bakteriemi kan läpligen amoxicillin ges som engångsdos inför ingreppet.

Folktandvården

Antibiotikaprofylax

När en patients läkare rekommenderar antibiotikaprofylax som inte följer de aktuella riktlinjerna, hur hanterar du situationen?

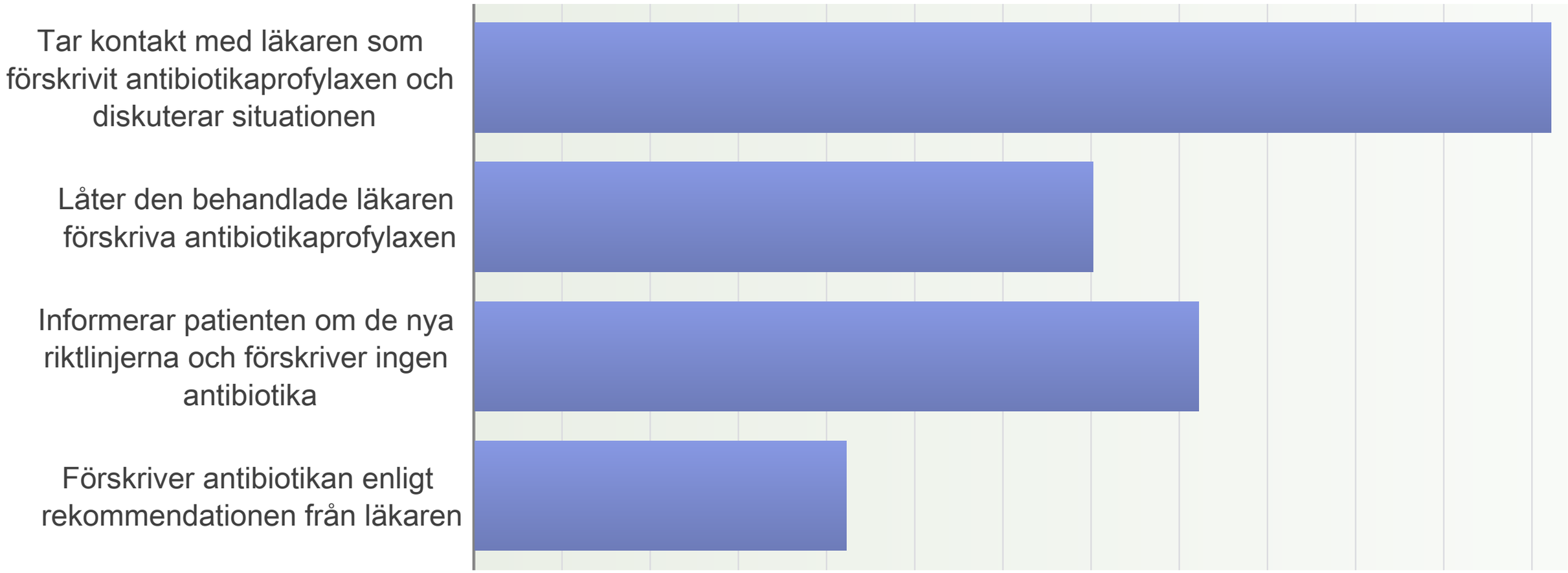

Folktandvården

Hur upplever patienten detta?

- Man, närmare 70 år
- Inopererad biologisk hjärtklaff 2012
- Nedsatt syn
- Nu aktuell för tandbehandling omfattande lagningar, kronterapi och regelbunden hygienbehandling pga oral lichen planus.

Folktandvården

Slutsatser

- Onödig förskrivning av antibiotika minskar och kan fortsätta minska med nya rekommendationer
- Lokalbehandling vid akuta infektioner i munhålan betonas i de nya riktlinjerna
- Tandvården har goda förutsättningar att behandla patienter med akuta infektioner i munhålan

Folktandvården

Slutsatser

- Tandläkare i Uppsala har goda kunskaper om antibiotikaprofylax och behandling
- Man upplever ett stort behov av samsyn och bättre kännedom om de nya riktlinjerna bland läkarkåren.
- Störst osäkerhet råder kring endodkardit- och ledprotespatienter

Tack för uppmärksamheten

SFVH Tandvårdssektionen SYMPOSIUM MALMÖ tandvårdshögskola 2014 | PETER LUNDHOLM

Folktandvården

Tack för uppmärksamheten